ԶԶՈՒԵԼԻ՛ ԱՇԽԱՐՀ

Posted on December 3, 2023 by Keghart

Category: Opinions

Մեթր Պարգեւ Դաւիթեան, Թորոնթօ, Նոյեմբեր 2023

Վրդոված եմ մեզ յուսախաբ ըրած Ռուսիոյ լարախաղաց կեցուածքէն:
Վրդոված եմ Ուքրաինային տրուած Արեւմուտքի անվերապահ աջակցութենէն:
Վրդոված եմ Ռուսիոյ եւ Արեւմուտքի՝ Թուրքիոյ հետ ունեցած սիրաբանութենէն:
Վրդոված եմ եկեղեցականներու՝ կողմնակալ քաղաքականութիւն խաղալէն:
Վրդոված եմ մեզի պարտութիւն բերած մարդոց յոխորտագին բարբաջելէն:
Վրդոված եմ տիտղոսաւոր հայերու «պէտք է որ» ըսելով յօդուածներ գրելէն:
Վրդոված եմ անհաւասար ուժերով կռուիլ պահանջողներու «հերոսութիւններէն»:
Վրդոված եմ քաղաքակիրթ կոչուող աշխարհի՝ երկու նժարով դիրքորոշուելէն:
Վրդոված եմ տեղահանուածներու թշուառութիւնը կանխել չուզող աշխարհէն:
Վրդոված եմ պետութեան ներկայացուցիչ յարգել չգիտցող երիտասարդներէն:
Վրդոված եմ ինքնապաշտպանութեան անունով մանուկ ու ծեր սպաննողներէն:
Վրդոված եմ ցեղասպանուածի կողմէ ուրիշը ցեղասպանութեան ենթարկելէն:
Վրդոված եմ ցեղասպանողի՝ ուրիշին բարոյագիտութիւն սորվեցնելէն:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Վրդոված եմ քաղաքակրթութեան բարիքներով եւ միջազգային օրէնքներով հանդէս եկող մարդոց շահախնդիր ու շնափառ կողմնակցութիւնը դիտելէն:
Վրդոված եմ քաղաքակիրթ կոչուող այն աշխարհէն, որ կու տայ Քոսովոյին ինքնորոշման իրաւունք (self determination) եւ այդպիսի իրաւունք չ’ուզեր տալ արցախահայութեան:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Վրդոված եմ քաղաքակիրթ կոչուող աշխարհէ մը, որ Պաղեստինի մէջ ժողովուրդ մը ամբողջ անարդարօրէն բանտի մէջ պահուած տեսնելը ընդունելի կը գտնէ եւ բանտապահին անմարդկային բարբարոսութիւնները ինքնապաշտպանութիւն (self defence) կը նկատէ:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Ներելի է Համասներ ու Հըզպալլաներ ահաբեկիչ նկատել, բայց ներելի չէ Իսրայէլը ահաբեկիչ պետութիւն սեպել:
Արդեօք Արեւմուտքի պետութիւնները չե՞ն գիտեր, թէ Պըն Լատեններ, Համասներ եւ Հըզպալլաներ կը ծնին ի հետեւանք այն բռնութիւններուն եւ ճնշումներուն, որ կը կիրարկեն իրենք եւ իրենց ծնունդ Իսրայէլը:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Վրդոված եմ մարդս իրեն նման մարդէն ինքզինք գերադաս նկատելէն:
Վրդոված եմ զոհն ու ոճրագործը նոյն կշիռով չափողներէն կամ զանոնք իրարու

հաւասար նկատողներէն:
Վրդոված եմ ուրիշին զոհողութիւնը չարաչար գործածող սմսեղուկներէն:
Վրդոված եմ անտառի օրէնքով գործող փողկապակիր մարդակերներէն:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Ինչո՞ւ Արեւմուտքին ներելի է Քոսովոն անկախ դարձնել եւ նոյն անկախութեան արժանի Արցախի հայութիւնը բռնահանուած դարձնել:
Ինչո՞ւ Ռուսիա Ուքրաինայի մէջ Տոնպասի ռուսերուն փրկութեան ձեռք երկարելու պատերազմ պիտի հռչակէր եւ Արցախի հայերուն նման բան պիտի չընէր՝ օգնելով իր դարաւոր բարեկամ ու փոքր եղբայր Հայաստանին, որ Արցախը փրկուէր:

Զզուելի՛ աշխարհ:

Ինչո՞ւ հայրենասիրութիւն խաղցողները Փաշինեանը կը մեղադրեն անտեղի պատերազմ հրահրելուն համար՝ անոր «Արցախը Հայաստան է ու վերջ» ըսած ըլլալով, եւ չեն մեղադրեր իրենց քլանին պատկանող բարձրաստիճան շեֆերը մեր բանակին, որոնք խաբեցին զայն՝ երկու օրէն Պաքուն գրաւելու մեծխօսիկութեամբ:
Միթէ նոյնը չէ՞ր պարագան Եգիպտոսի նախագահ Ապտ էլ-Նասերին, որ պատերազմի գնաց Իսրայէլի դէմ՝ վստահելով զինք խաբող մարաջախտ Ամերի թոյլ բանակին:

Զզուելի՛ ու հազա՛ր անգամ զզուելի աշխարհ:

ԴԺԲԱԽՏԱԾԻՆ ՈՃՐԱԳՈՐԾՆԵՐԸ

Իսրայէլացի պատանդներու եւ պաղեստինցի բանտարկեալներու փոխանակման դէպքը յուզումնախառն դիտեցի հեռատեսիլէն:

Մէկ կողմը անմեղ կիներ ու մանուկներ փոխադրակառքերով կը տարուէին Կազայէն դէպի Իսրայէլ, միւս կողմն ալ պաղեստինցի ազատամարտ աղջիկներ, բանտերէն դուրս եկած, կ'ողջագուրուէին իրենց հարազատներուն հետ:

Յուզիչ էր տեսնել մարդկութեան նենգ ուժերու զոհ դարձած մարդոց ողբերգութիւնը, եւ լացի յուզումէս:

Պատանդները զոհն էին իրենց ցեղապաշտ (apartheid) պետութեան մեդադրելի քաղաքականութեան հետեւանքով գործուած ոճիրի, իսկ բանտարկեալներն ալ ազատամարտիկներ էին, որոնք յանդգնած էին այդ պետութեան դէմ պայքարի դրօշ բարձրացուցած ըլլալու յանցանքով «ոճրագործ» դառնալ:

Ու ես, որ ամէն տեսակ կրօնական մոլեռանդութեան դէմ եմ ու կը մերժեմ ընդունիլ «Հա-

մաս»-ի եւ «Իսլամ եղբայրներ»-ու՝ ուրիշը մերժող եւ չընդունող անհանդուրժելի քաղաքականութիւնը եւ յետամնաց կը նկատեմ անոնց նմաններուն կողմէ պարտադրուած՝ կնոջ գլուխը լաթով փաթթելու երեւոյթը, կապ մը զգացի փաթթոցաւոր կիներու գիրկընդխառնումը տեսնելով:

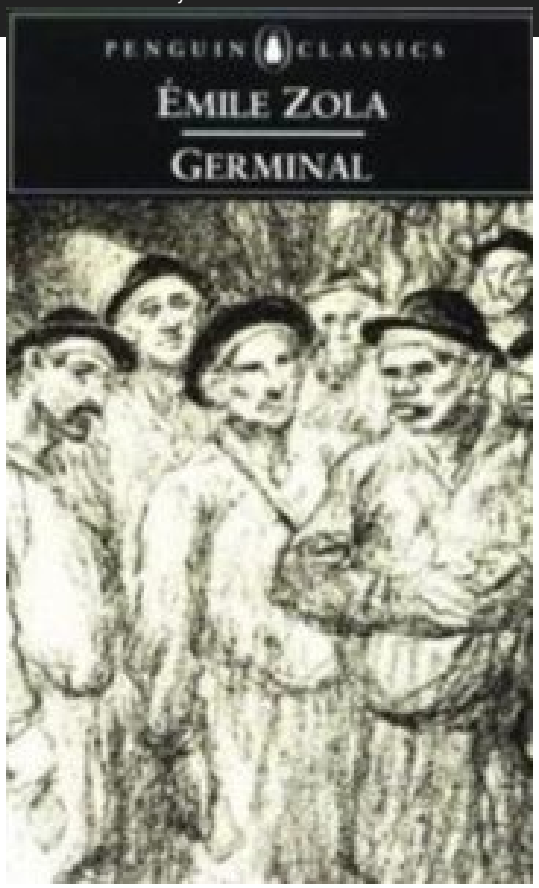
Ճնշուածներու եւ իրաւազրկեալներու ցաւին հետ ցաւ զգացի ու անոնց բանտէն դուրս գալուն ուրախութիւնը մարդկօրէն կիսեցի:

Ու մտքով մտայ երազի աշխարհին մէջ՝ խորհելով, թէ որքա՜ն պիտի ուզէի տեսնել Ազրպէյճանի մէջ բանտարկեալ մեր արիւնակիցերուն ազատագրումը, նոյնիսկ եթէ ան ըլլար «համաս»-եան՝ անմարդկային կոչուած բարբարոսութեամբ գործուածի հետեւանք...:

Ու մտքով պեղեցի եւ յիշեցի ֆրանսացի հռչակաւոր գրող Էմիլ Զոլայի «Ժերմինալ» (Germinal) կոչուող գիրքը, ուր ան կը խարանէ բռնութիւնը այն գործատէրերուն, որոնք հանքագործները կը գործածէին որպէս անարժէք «անասուններ»:

Այդ գիրքին մէջ Էմիլ Զոլա համոզիչ ձեւով կը նկարագրէ, թէ ինչպէ՛ս մարդս կը դառնայ գազան՝ ի հետեւանք այն դժոխային վիճակին, որուն մէջ զինք կը դնեն ուժի եւ դրամի տէրերը:

Այդ գիրքը գրելէն (1887) առաջ, Էմիլ Զոլա 1884 թուականին այցելած էր «Անզէն» կոչուող հանքավայրը՝ ի մտի ունենալով փաստագրութիւն (documentation) մը ընելու կարեւորութիւնը: Այդ փաստագրութեան շնորհիւ ան գրեց «Ժերմինալ»-ը: Ինքզինք ներկայացնելով որպէս քարտուղարը ֆրանսական խորհրդարանի անդամներէն մէկուն, ան մտաւ հանքին ստորգետնեայ վայրը իր ֆրանսացի քաղաքացիի կերպարով՝ ձեռքին թուղթ ու գրիչ: Օր մը, երբ Զոլա եւ իր ուղեցոյցները կը գտնուէին 150 ոտք գետնին տակ հանքի փոսին մէջ, կը նկատէ հսկայ ձի մը, որ հոն կը գործէր: Շուրջիններուն հարց կու տայ, թէ ինչպէ՞ս այդ հսկայ ձին ներս ու դուրս կու գար գետնին տակ գտնուող այդ վայրէն:

Սկիզբը հանքագործները կը կարծեն թէ Զոլա կատակ՝ ընելու համար կ՚ըսէ այդ բաները, բայց երբ տեսնեն թէ ան լուրջ է, անոնցմէ մէկը կ՚ըսէ. «Պրն. Զոլա, միթէ չե՞ս հասկնար. այդ ձին հոս մէկ անգամ ներս կը մտնէ, երբ տակաւին քուռակ է եւ կրնայ իր փոքր կազմով սեղմուիլ այն դոյլին կամ տաշտին մէջ, որ մեզ հոս կ՚իջեցնէ: Այդ ձին հոս՝ այս խոր գետնայարկին մէջ կը մեծնայ, քանի մը տարի ետք ալ կը կուրնայ լոյսի չգոյութեան պատճառաւ: Ամբողջ կեանքը հոս՝ այս մթութեան մէջ կ՚անցընէ ածուխ փոխադրելով, մինչեւ որ այլեւս սպառին ուժերը եւ մեռնի ու թաղուի այս փոսի մթութեան մէջ»:

Այս բացատրութիւն-փաստագրութիւնը Էմիլ Զոլա կարդացողին յայտնելով «ժերմինալ» կոչուող իր գիրքով՝ կ՚ուզէ ընթերցողին ցոյց տալ, թէ այդ ձին կը խորհրդանշէ կեանքը այդ հանքագործներուն, որոնք մանուկ հասակին կ՚իջնեն երկրին յատակը՝ գործելու այդ հանքերուն մէջ, իրենց ամբողջ կեանքին ընթացքին կը փորեն եւ ածուխ կը հանեն՝ մինչեւ որ մաշին այդ ահաւոր գործին մէջ ու հոն մեռնելով թաղուին այդ փոսերուն մէջ:

Վերոյիշեալ գիրքին հակիրճ պատմականը ընելով ուզեցի հասկնալ ու հասկցնել, թէ Կազայի փոսերուն մէջ բանտարկեալ, զրկեալ եւ միշտ տառապեալ ու անտէր այդ ժողովուրդին զաւակները երբ դուրս եկան իրենց պարտադրուած փոսերէն եւ անմարդկային ապրելակերպէն ու «գազան» կոչուեցան Զոլայի գիրքի հանքատէրերուն նմանող ուժ եւ դրամ ներկայացնող մարդոց կողմէ, անոնք, ԱՅՈ՛, ոճիր գործեցին, որովհետեւ «անասնացած» էին Զոլայի հանքագործներուն օրինակով:

Անոնք դժբախտաբար ոճրագործներ էին:

Ու որպէս վերջաբան կ՚ուզեմ հոս մէջբերել լիբանանցի հռչակաւոր գրող Ժպրան Խալիլ Ժպրանի իմաստասիրութիւն նկատուող սա նկարագրումը Մարթա պոռնիկին՝ իր «Ալպանացի Մարթան» կոչուող գրութեան մէջ, ուր ան կ՚ըսէ. «Դուն բորոտի պէս չես, ո՛վ Մարթա, թէեւ կեանքը քեզ դրաւ ցածոգիներու ձեռքին մէջ»:

There are no comments yet.